

- ”Kauheata rakentamista”
- Minä haluan kulkea metsässä enkä hiekkatiellä
- ”Miksi soraa ajetaan metsään”
- ”Luonto tuhoutuu, ei edes juurakoita näy”
- ”Mikä järki tehdä noin iso taukopaikka”
- ”Luonto häviää”
- ”Onko niiden vammaisten pakko joka paikkaan päästä”

SUOMEN PARALYMPIAKOMITEA

Petri Rissanen
Projektipäällikkö
+358 50 5550345

Suomen Paralympiakomitea
Finnish Paralympic Committee
Valimotie 10, 00380 Helsinki, Finland
www.paralympia.fi

SUOMEN PARALYMPIAKOMITEA

Esteettömyys

Esteettömyys on yhdenvertaisuutta ja osa kestävää kehitystä.
Esteettömyydessä ei ole kyse vain
liikkumisen **esteettömyydestä**.
Siinä otetaan huomioon myös
esimerkiksi näkemiseen, kuulemiseen, ymmärtämiseen ja
kommunikaatioon liittyvät asiat.
Esteettömyys merkitsee
turvallisuutta ja laatua.

SUOMEN
PARALYMPIAKOMITEA

Saavutettavuus

Saavutettavuudella viitataan usein muuhun kuin fyysiseen ympäristöön.

Esimerkiksi palvelut, viestintä ja verkkosivut pitää toteuttaa niin, että ne soveltuvat kaikille.

Saavutettavuutta on myös ihmisten moninaisuuden huomioon ottava ilmapiiri ja asenteet.

https://thl.fi/fi/web/vammaispalvelujen-kasikirja/vammaisuus-yhteiskunnassa/esteettomyys-ja-saavutettavuus

SUOMEN PARALYMPIAKOMITEA

SUOMEN
PARALYMPIAKOMITEA

Vammaisuus ja toimintarajoitteisuus

"Vammaisiin henkilöihin kuuluvat ne, joilla on sellainen pitkäaikainen ruumiillinen, henkinen, älyllinen tai aisteihin liittyvä vamma, joka vuorovaikutuksessa erilaisten esteiden kanssa voi estää heidän täysimääräisen ja tehokkaan osallistumisensa yhteiskuntaan yhdenvertaisesti muiden kanssa."

SUOMEN PARALYMPIAKOMITEA

YHDENVERTAISUU

Vammaisuus ja toimintarajoitteisuus ei ole este yhdenvertaisuudelle

Yhteiskunta, ympäristö, palvelut jne. ratkaisut ja päätökset, joita tehdään sen sijaan on

SUOMEN PARALYMPIAKOMITEA

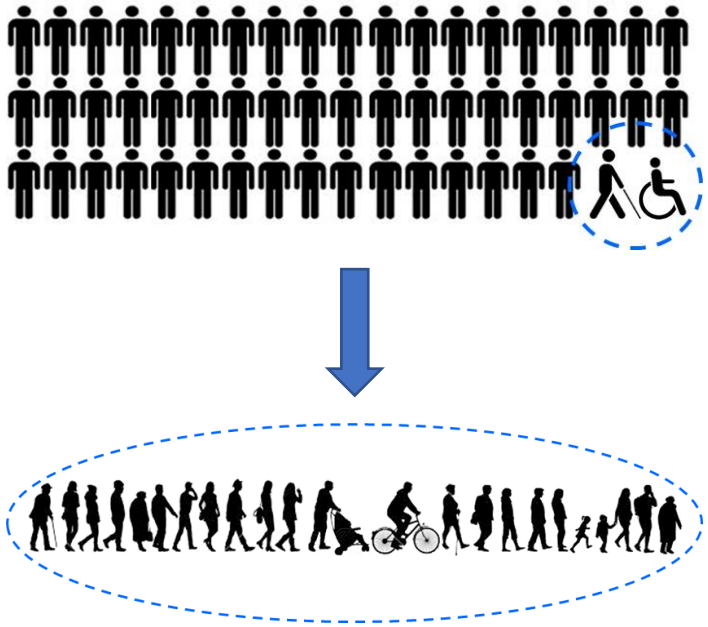
SUOMEN
PARALYMPIAKOMITEA

Esteettömyys luontokohteissa

- **Luonnossa liikkumisen mahdollisuudet kuuluvat kaikille!**
  - **Yhdenvertaisuuslaki (1325/2014)** velvoittaa huomioimaan, että vammaisuus, toimintakyky tai terveydentila eivät estä julkisten palveluiden, kuten kansallispuistojen ja retkeilykohteiden esteetöntä käyttöä.
  - **Liikuntalakiin (390/2015)** on kirjattu velvoite huomioida yhdenvertaisuus ja tasa-arvo toiminnan lähtökohtina.
  - **Vammaisten henkilöiden oikeuksia koskeva yleissopimus (27/2016)** velvoittaa Suomea edistämään esteettömyyttä ja vammaisten henkilöiden yhdenvertaisen osallistumisen edellytyksiä yleisesti yhteiskunnassa ja harrastamisessa.

SUOMEN PARALYMPIAKOMITEA

Esteettömyys luontokohteissa

- **Suomessa on niukasti tarjolla tietoa esteettömistä ja saavutettavista luontokohteista sekä esteettömistä luontopalveluista**
  - Tarjonta kohdentuu vain yksittäiseen kohteeseen tai reittiin, joista suuri osa on melko lyhyitä. (2018 ka. 640m)
- **Esteettömyys ymmärretään liian suppeasti**
  - Esteettömyys ei ole keneltäkään pois luontokohteissa, mutta välttämätön monille.
  - Esteettömyydestä hyötyvät kaikki jossakin elämän aikana.
  - Esteettömyys on muutakin kuin vain esimerkiksi pyörätuolia käyttävien henkilöiden tarpeita.
  - Esteettömyyden laaja-alaisuus ja käyttäjien moninaisuus unohtuvat helposti.

SUOMEN PARALYMPIAKOMITEA

SUOMEN
PARALYMPIAKOMITEA

SUOMEN
PARALYMPIAKOMITEA

ESTEETÖN LUONTOREITTI

Esteettömällä luontoreitillä on mahdollista liikkua itsenäisesti pyörätuolilla kelaten tai muulla päivittäisessä käytössä olevalla liikkumisen apuvälineellä.

Esteetön luontoreitti on useimmiten rakennettu, kovapintainen eikä reitillä ole esteitä, kuten juurakoita, kuoppia, pehmeitä kohtia. Reitin pituuskaltevuus on enintään 8 % ja sivuttaiskaltevuus 3 %. Reitin leveys on vähintään 1,2 m.

Lue reittikuvaus ja kohdekuvaus huolellisesti aina ennen retkelle lähtöä.

SUOMEN PARALYMPIAKOMITEA

VAATIVA ESTEETÖNLUONTOREITTI

Vaativalla esteettömällä luontoreitillä liikkumiseen tarvitaan usein avustaja ja luonnossa liikkumiseen tarkoitettu tai sitä helpottava apuväline.

Reitti voi soveltua myös joillekin toimintakyvyille itsenäisesti kulkemiseen myös apuvälineen kanssa.

Vaativa esteetön luontoreitti voi olla rakennettu, mutta on useimmiten luonnonmukainen, rakentamaton, sekä fyysisesti vaativampi kuin esteetön reitti. Jos reitti on rakentamaton, reittipohjalla saattaa olla haasteita juurista, kivistä ja pehmeydestä johtuen. Reitin Pituuskaltevuus ylittää paikoitellen 8 % ja sivuttaiskaltevuus 3 %. Reitin leveys voi olla alle 1,2 m.

Lue reittikuvaus ja kohdekuvaus huolellisesti aina ennen retkelle lähtöä.

SUOMEN PARALYMPIAKOMITEA

Erilaisten käyttäjien tarpeita luontokohteissa

SUOMEN PARALYMPIAKOMITEA

Erilaisten käyttäjien tarpeita luontokohteissa

Kuva Väyläfestivaali

- Rajoitteita liikkumisessa
- Heikentynyt näkö
- Haasteita muistamisessa, ymmärtämisessä tai hahmottamisessa
- Heikentynyt kuulo
- Lasten kanssa luonnossa
- Turistina luonnossa

SUOMEN PARALYMPIAKOMITEA

Rajoitteita liikkumisessa / liikkumisen reitit

- Reitin leveys
  - Kulkuväylä vähintään 1200 mm
  - Kääntymispaikat 1500 mm x 1500 mm
  - Ohituspaikka pituus 2500 mm ja leveys 1800 mm
- Kaltevuus
  - Pyörällisille apuvälineille
    - Pituussuunnassa enintään 8 %
    - Sivuttaissuunnassa enintään 3 %

SUOMEN PARALYMPIAKOMITEA

Kulkureitin pinta

- Tasainen
- Kova
- Luistamaton
- Kupera kulkureitin pinta vaikeuttaa pyörällisillä apuvälineillä kulkevien henkilöiden liikkumista
- Tasoerot korkeintaan 20 mm
- Rakojen ja painumien leveys korkeintaan 50 mm

SUOMEN PARALYMPIAKOMITEA

Heikentynyt näkö

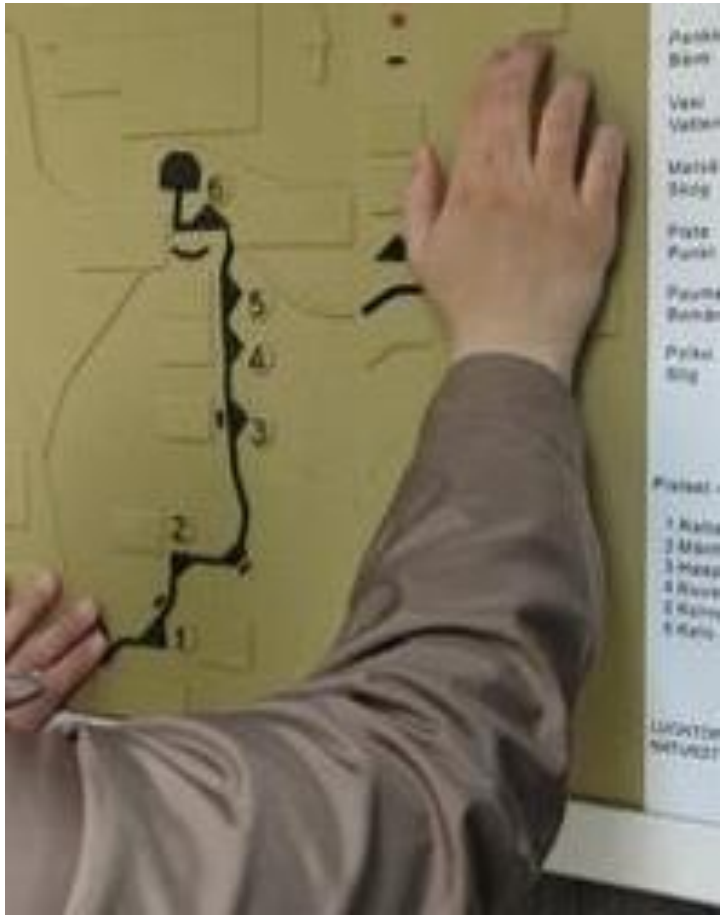
Kuva Luonto kaikille, Suomen Paralympiakomitea

- Orientoitumisen vaikeus
- Etäisyyksien arvioinnin vaikeus
- Opasteiden näkeminen
- Vaara kompastua tai törmätä
- Vaara pudota

SUOMEN PARALYMPIAKOMITEA

Pistekirjoitus ja kohokartat

Kuvat www.nkl.fi/fi/ymparisto

SUOMEN PARALYMPIAKOMITEA

Haasteita muistamisessa, ymmärtämisessä tai hahmottamisessa

Kuva Metsä ikäihmisen hyvinvoinnin lähteenä TTS 418

- Samat kuin näkövammaisella henkilöllä
- Yksin liikkuessa eksymisen vaara (opasteiden jatkuvuus)
- Opasteiden lukemisen tai ymmärtämisen vaikeus (selkokieliset opasteet)
- Vaihtelevat valo-olosuhteet (hämärät paikat ja häikäistyminen)

SUOMEN PARALYMPIAKOMITEA

Kalusteiden ja varusteiden esteettömyys

Kuvat ESKEn kuva-arkisto

- Esteettömässä wc-tilassa käsitukia tarvitaan wc-istuimelle siirtymisessä ja siltä nousemisessä
- Oikean puoleisessa kuvassa wc-istuimen korkeus ja vasemman puoleisessa kuvassa wc-istuimen leveys hankaloittaa wc-istuimelle siirtymistä

SUOMEN PARALYMPIAKOMITEA

Levähdyspaikkojen esteettömyys

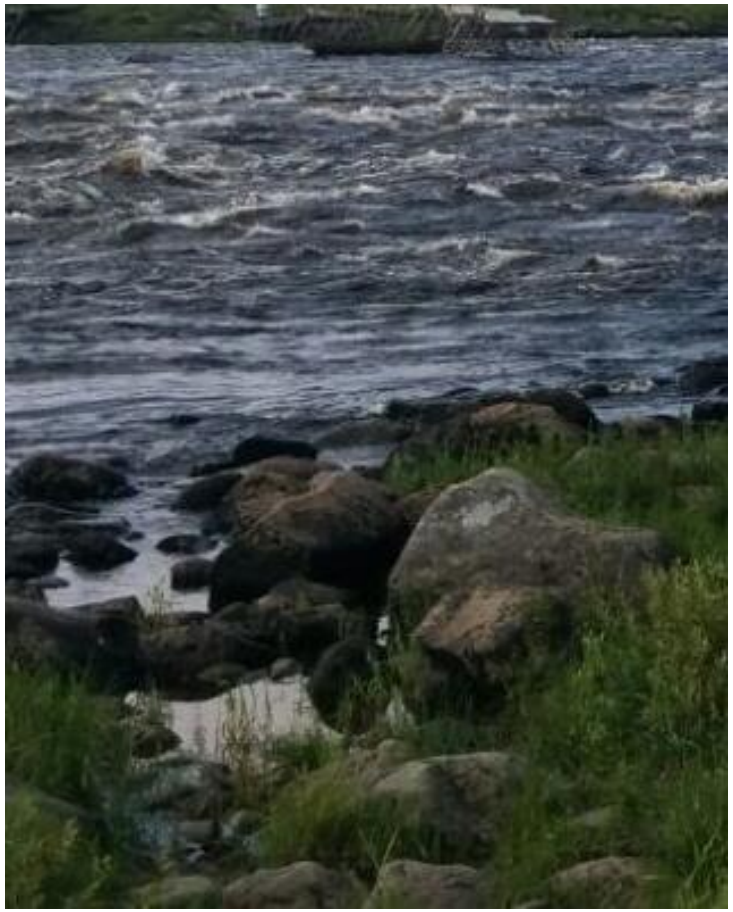
Kuvat ESKEn kuva-arkisto

Pöydän päähän voi asettua pyörätuolilla.

Kiinteä pöytä ja penkki kaluste ei sovellu epävarmasti liikkuville.

SUOMEN PARALYMPIAKOMITEA

Heikentynyt kuulo

Kuva Paavali Jumppanen

- Ongelmana se, ettei kuule ympäristön ääniä
  - Vaaroista kertovien luonnon äänien puuttuminen (monitoimireitit)
  - Suunnistamista helpottavien luonnon äänien puuttuminen
  - Kommunikointi kuulevien kanssa epävarmaa
  - Opasteiden merkitys korostuu
  - Leveät reitit mahdollistaa kommunikoinnin

SUOMEN PARALYMPIAKOMITEA

Luontokohteiden esteettömyyden kuvailu

- Luontokohteiden esteettömyyskuvailua laadittaessa on tärkeää huomioida eri käyttäjäryhmien tarpeet (liikkuminen, näkeminen, kuuleminen ja ymmärtäminen).

- Kuvauksessa on tärkeää kertoa selkeästi kulkemista tai toimimista hankaloittavista tekijöistä, kuten jyrkistä mäistä, kapeista kulkureiteistä, epätasaisesta tai pehmeästä kulkupinnasta ja vaikeasti hahmotettavista risteyskohdista.

- Tärkeää huomioida, että reitti on vain yksi kuvailun kohde

- Kuvailua kaivataan majoituksista, taukopaikoista, rakenteista jne.

Kuva Hanna Solja

SUOMEN PARALYMPIAKOMITEA

Miksi kuvaillaan

- Toimintarajoitteiset ja vammaiset henkilöt voivat silloin itse arvioida ja tehdä päätöksen luontokohteen soveltuvuudesta hänelle

SUOMEN PARALYMPIAKOMITEA

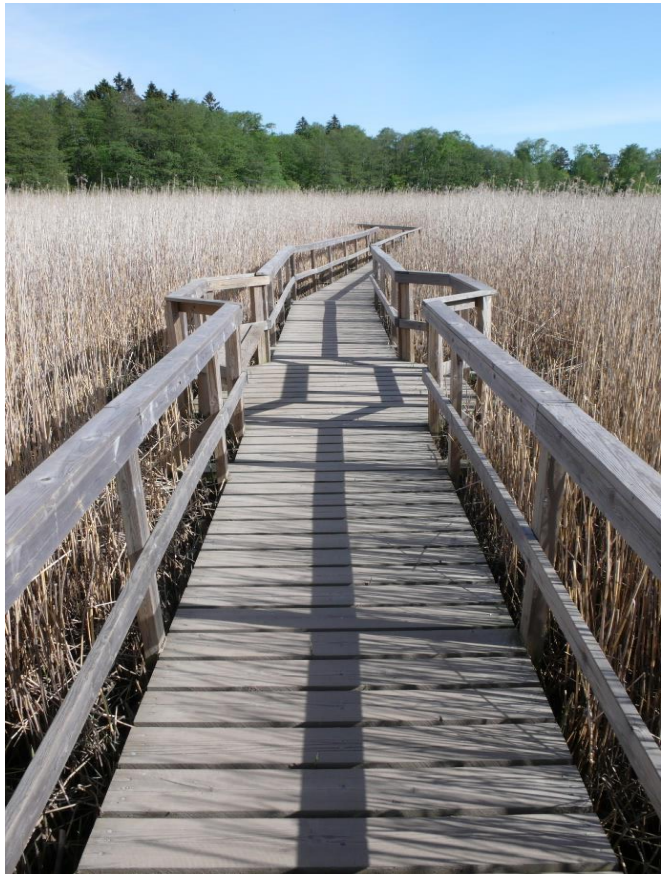

SUOMEN
PARALYMPIAKOMITEA

Luontokohteiden esteettömyyden kuvailu

Kohteen kuvailussa on hyvä huomioida ainakin seuraavat seikat:

- Saapumisohjeet kohteeseen
- Reitin alkupään saavutettavuus, kuten missä esteettömät autopaikat sijaitsevat ja onko niitä merkitty.
- Reitin pituus ja muoto (jana- vai ympyräreitti)
- Reitin kulkemiseen arvioitu aika
- Reitin kaltevuudet, jyrkimmät kohdat ja leveys
- Pääasialliset pintamateriaalit ja niiden osuudet reitistä kuten kivituhka, hiekka, puu, kivi, sora jne.
    - Onko isoja kiviä tai juurakkoja? Saako ne kierrettyä?
    - Vaikuttaako sää reitin kuljettavuuteen? Pehmeneekö reitti?
    - Onko kulkureitin pinta ehjä tai onko siinä muita haasteita?

Kuva ESKEn kuva-arkisto

SUOMEN PARALYMPIAKOMITEA

Luontoreittien esteettömyyden kuvailu

Kohteen kuvailussa on hyvä huomioida ainakin seuraavat seikat:

- **Reitin** varrella olevat POI-pisteet ja muut palvelut sekä niiden esteettömyystiedot
  - **Kota tai laavu, näköalapaikat**
  - **Käymälät**
  - **Puuliiteri tai muut rakenteet taukopaikalla**
  - **Laituri tai muut rantautumis- ja vesille lähtöpaikat**
- Turvallisuuteen liittyvät yleiset maininnat esim. pitkospuiden tai kulkusiltojen raot, sään aiheuttama liukkaus jne.
- Mainintoja opasteista (minkälaisia opasteet ovat ja missä ne sijaitsevat, millaisia ne ovat jne.)
- Ohituspaikat
- Levähdyspenkit ja niiden etäisyys toisistaan

Kuva ESKEn kuva-arkisto

SUOMEN PARALYMPIAKOMITEA

Luontoreittien esteettömyyden kuvailu

Suomeksi: https://youtu.be/9v5N1cCkrd4

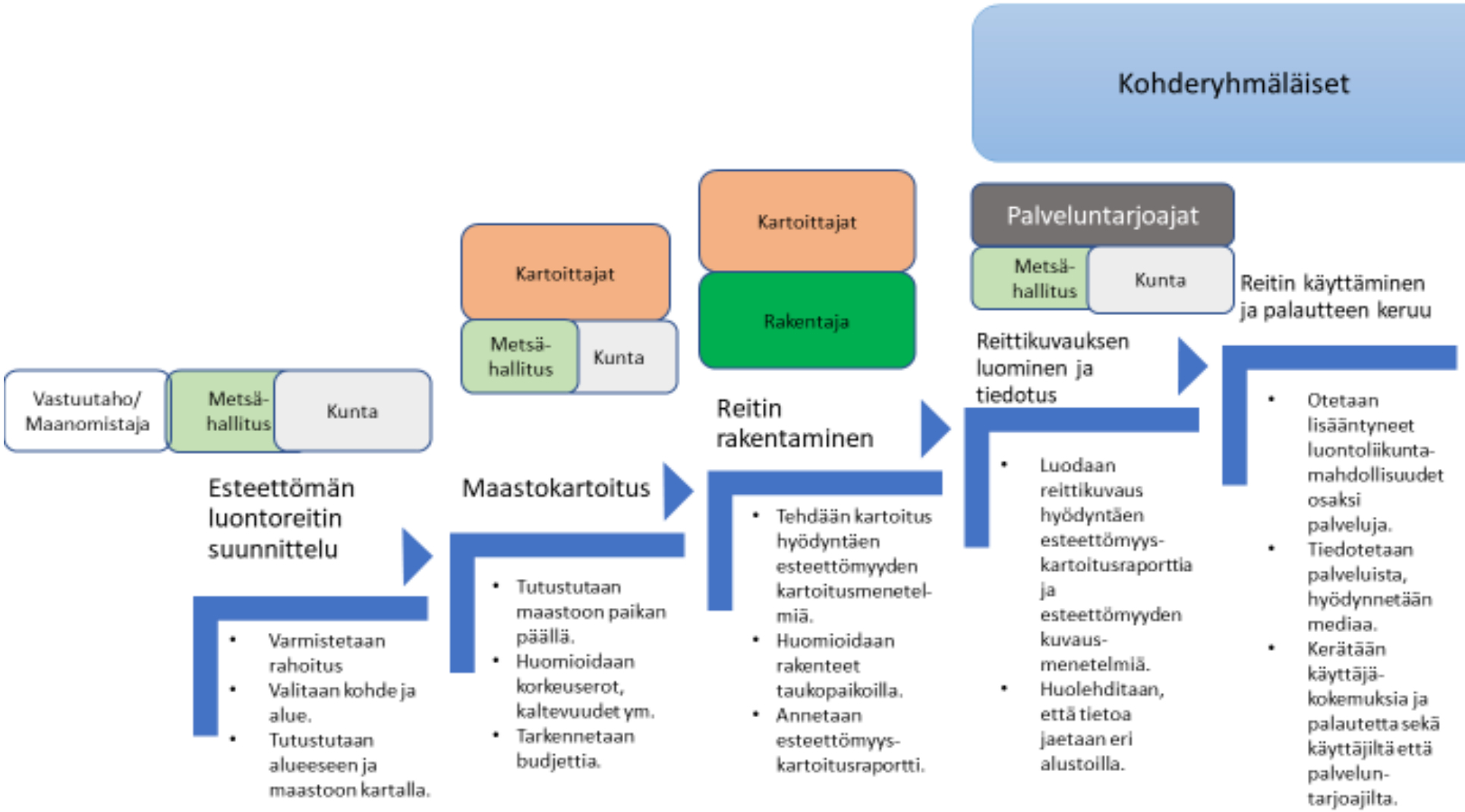
Ruotsiksi: https://youtu.be/GMl90aAmcGk

Englanniksi: https://youtu.be/Blu4CF8I7zQ

Kaikki löytyvät LP:n youtube-tililtä myös yhdessä, ovat soittolistalla Sipoonkorpi – Sibbo storskog:

Sipoonkorpi– Sibbo storskog - YouTube

SUOMEN PARALYMPIAKOMITEA

SUOMEN PARALYMPIAKOMITEA

LINKKEJÄ

- https://www.valineet.fi/
- https://www.paralympia.fi/luonto-kaikille
- https://www.paralympia.fi/palvelut/esteettomyys
- https://www.tukiliitto.fi/malike/
- https://www.luontoon.fi/esteeton
- **Facebook/Instagram: Luonto Kaikille ryhmä (Facebook avoin ryhmä)**

SUOMEN PARALYMPIAKOMITEA

KIITOS

SUOMEN
PARALYMPIAKOMITEA